

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА КРАЇН ЄВРОПИ

ЦЕНТР ЗАКОНОТВОРЧОСТІ ПРИ ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ПРАВОВА ДЕРЖАВА:
ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ»**

(м. Ужгород, 19-20 лютого 2016 р.)

НАПРЯМ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Цивільно-правовий захист прав пасажирів за договором повітряного перевезення пасажирів в контексті приватного права Абрикосов Д. С.	61
Характеристика цивільної відповідальності юридичної особи Грбар Н. М.	63
Зміна кредитного зобов'язання, забезпеченого договором поруки Гриник Л. І.	68
Деякі правові аспекти виключення учасника з товариства з обмеженою відповідальністю Лукомська О. В.	72
Поняття затягування цивільного процесу у контексті стадійності цивільного судочинства Маруніч Г. І.	76
Становлення наукового парку в Україні як суб'єкту правовідносин інтелектуальної власності Микитас А. К.	79
Цивільна правосуб'єктність неповнолітніх та малолітніх учасників у корпоративних правовідносинах Нечитайло Т. О.	83
Проблемні аспекти визначення вікового виміру правоздатності фізичної особи Парасюк В. М.	85
Ознаки представництва у цивільному праві України Погорелова О. В.	87
Присудова та судова медіації як спосіб вирішення цивільно-правових спорів у Канаді Поліщук М. Я.	90
Особливості застосування принципу територіальності та спеціалізації під час використання торговельних марок в мережі Інтернет Рассомахіна О. А.	94
Проблемні питання процесуального порядку розгляду справ окремого провадження Резникова М. О.	97
До питання правової природи неоплатних договорів перевезення пасажирів Самойленко Г. В.	101
Правовідношення з перевезення пасажирів в механізмі цивільно-правового регулювання Сумкін С. О.	104

Збитки як форма відповідальності у посередницьких договорах Юсип В. В.	107

НАПРЯМ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Проблеми інституту доказів і доказування у господарському процесі Бойко В. А., Починок К. Б.	110
Щодо контролю у сфері будівництва Добровольська В. В.	114
Медіація як спосіб вирішення господарських спорів Поліщук Ю. М.	118
Правове регулювання комерційного посередництва (агентських відносин) в Україні Починок К. Б., Пахолка В. С.	121
Щодо класифікації валютних обмежень Сулейманова С. Р.	125

НАПРЯМ 5. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Нормативно-правове регулювання правового статусу капітана морського судна в Україні Касико О. О.	129
Умови реалізації соціального діалогу при вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів) Тацишин І. Б., Люблін В. Д.	132
Щодо питання опосередкованого причинно-наслідкового зв'язку в трудовому праві Тимошенко Д. В.	136

НАПРЯМ 6. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Рішення органів місцевого самоврядування у сфері справляння плати за землю як регуляторні акти Кузьменко Н. О.	140
Оптові ринки сільськогосподарської продукції: зарубіжний досвід Піддубна Д. С.	144

НАПРЯМ 4. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУТУ ДОКАЗІВ І ДОКАЗУВАННЯ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Бойко В. А.

студент

Навчально-наукового інституту права

Національного університету державної податкової служби України

Починок К. Б.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри господарського права та процесу

Національного університету державної податкової служби України

м. Ірпінь, Київська область, Україна

Нова система життєдіяльності Української держави потребує нових форм та засобів вирішення проблем, що виникають в ході розгляду господарських справ.

Дослідження проблем інституту доказів та доказування займає особливе місце в господарському процесуальному праві. По-перше, докази завжди були й залишаються центральним правовим інститутом господарського процесу, тому в період реформування останнього зростає потреба вивчення доказів і доказування з метою вдосконалення їх правового регулювання. По-друге, переорієнтація українського господарського процесу на активність сторін на всіх стадіях господарського процесу, розвиток його змагальних начал вимагають переосмислення багатьох аспектів доказування.

Внесення змін до господарського процесуального законодавства у 2001 році є важливим кроком судово-правової реформи України. Відповідних змін зазнало й доказове право. Не дивлячись на його зовнішню консервативність, особлива увага вчених-процесуалістів до цієї проблеми обумовлена тим, що саме доказування і докази є основними джерелами отримання відомостей про обставини справи, що розглядається судом. Доказове право – це універсальна юридична конструкція, яка несе на собі основне навантаження при правозастосуванні.

При цьому процес доказування саме в господарському процесуальному праві, хоча він довгий час не цікавив вчених-дослідників, яскраво викриває особливості даного різновиду процесу, його відмінність від цивільного, кримінального процесів.

Однак все ж таки, питання про докази і доказування в господарському процесі були предметом досліджень таких вчених, як Т. Абової, Л. Ванеєвої, С. Васильєва, А. Клейнмана, В. Комарова, Л. Ніколенко, І. Побірченка, Т. Степанової, К. Юдельсона, М. Юркова та ін.

Відповідно до даних досліджень, поняття «допустимість» в господарському судочинстві розуміється в деякому іншому, специфічному значенні, та означає встановлення спеціальними правилами певних засобів доказування, без обов'язкового використання в процесі яких неможливо повною мірою довести обставини справи, на які посилається учасник процесу [1, с. 25].

Немає сумнівів, що нормативне регулювання у зазначеній сфері вже давно не відповідає соціальним реаліям, більш того – невиправдано гальмує їхній розвиток. Чинна редакція Господарсько-процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [2] не враховує повною мірою досягнень науки і техніки, причому навіть тих із них, які посилені будь-якому школяреві. Мова йде насамперед про інформацію, почерпнуту з Інтернету, і листування електронною поштою, що не сприймаються господарськими судами України як докази у справі. Це образливо удвічі і втричі ще й тому, що в радянські часи саме арбітражі, правонаступниками яких стали господарські суди, були «законодавцями правової моди» у сфері надання юридичного значення комп'ютерної або, як тоді казали, машинної інформації. Наприклад, згідно з п. 2 інструктивного листа Держарбітражу СРСР від 29.06.1979 р., «... не втрачає властивості допустимості доказ, у створенні якого брала участь ЕОМ, якщо її використовували як комунікаційний канал або засіб фіксації умов угоди».

Сьогодні, через понад тридцять років з моменту появи даного інструктивного листа, коли щодня громадяни в усьому світі відправляють близько 10 млрд електронних листів, аналогічна норма в українському процесуальному законодавстві відсутня [3].

Пов'язані з процесом доказування питання збору, надання і дослідження доказів набувають надзвичайної ваги у конкретних судових спорах, оскільки безпосередньо процес доказування визначає результат судового розгляду спору. Разом з тим, як свідчить аналіз практики, залишається чимало питань, що потребують подальшого доопрацювання, бо негативно впливають на своєчасний та якісний розгляд справ. Численні роз'яснення Вищого господарського суду України, постанови пленумів Верховного суду України частково вирішують проблеми матеріального і процесуального права, однак на рівні законів залишається необхідність вдосконалення процесу доказування [4, с. 401].

Відповідно до ст. 32 ГПК України [2] в процесі доказування можуть бути використані тільки ті засоби доказування, які передбачені законом: письмові та речові докази, висновки судових експертів, пояснення представників сторін та

інших осіб, які беруть участь у судовому процесі. До складу учасників господарського процесу входять сторони, треті особи, прокурор, інші особи, зокрема, судові експерти, перекладачі, які можуть брати участь в господарському процесі у випадках, передбачених ГПК України, а також посадові особи чи інші працівники підприємств, установ, організацій, державних та інших органів, коли їх викликано для дачі пояснень з питань, що виникають під час розгляду справи [2, ст.ст. 18, 30].

Фактично останні є свідками по справі, оскільки в силу незалежних від них обставин їм стали відомі будь-які дані (відомості) по справі. Але, згідно з чинним ГПК України, вони мають право знайомитися з матеріалами справи, брати участь в огляді та дослідженні доказів, що може призвести до перекручування фактів у ході свідчення. На відміну від адміністративно-процесуального та цивільно-процесуального законодавства, в господарсько-процесуальному законодавстві відсутні норми про показання свідків як засоби доказування.

На підставі вищевикладеного, з метою вдосконалення процесу доказування при вирішенні судом господарських справ, було б за доцільне введення в господарський процес інституту «свідка», визначивши його правовий статус та відмежувавши від прав і обов'язків інших активних учасників процесу. При цьому, враховуючи специфіку господарського процесу, ватро сказати, що показання свідків можуть використовуватися під час розгляду та вирішення господарських справ лише у разі неможливості встановлення фактичних обставин іншими засобами доказування [5, с. 169]. Виходячи з чинного законодавства, виявляється доречним також закріпити імунітет свідка, передбачивши групи осіб, яких не можна опитувати як свідків (судді, адвокати, захисники), а також випадки, коли особа згідно зі ст. 63 Конституції України [6] має право відмовитися від свідчення (проти дружини, дітей, батьків).

Останнім часом господарські відносини все більш ускладнюються, тому використання у господарському судочинстві нових технологій, професійних й спеціальних знань постає найбільш важливою проблемою у процесі доказування. Для спрощення та скорішого вирішення спору варто доповнити перелік учасників господарського процесу спеціалістом, визначивши його правовий статус та відмежувавши від прав і обов'язків експерта та інших учасників процесу, зокрема, закріпити, що спеціаліст залучається господарським судом для консультацій, які не потребують проведення спеціального дослідження (наприклад, аварійні комісари, аудиторі та ін.). Також дорівняти висновок спеціаліста до письмового доказу. Внесення таких змін у господарсько-процесуальне законодавство значно полегшило й спростило б процес доказування.

Окрім того, проблемним розширення законодавчого переліку засобів доказування шляхом його доповнення показаннями свідків та уточнення формулю-

вання такого засобу доказування, як пояснення осіб, які беруть участь у справі, а саме пропонується викласти перше речення ч. 2 ст. 32 ГПК України наступним чином: «Ці дані встановлюються такими засобами доказування: письмовими і речовими доказами; висновками судових експертів; показаннями свідків, поясненнями сторін та інших осіб, які беруть участь в судовому процесі, їхніх представників.».

Внесення вищевикладених пропозицій щодо удосконалення процесу доказування в контексті реалізації принципу процесуальної економії господарського процесу, безумовно, сприятиме економії коштів сторін та держави, часу розгляду справи, а також зменшить можливості затягування справи та удосконалить процедуру доказування по спору, що позитивно відіб'ється на розвитку господарських відносин взагалі.

Література:

1. Щербина В С. Проблеми удосконалення господарського і господарського процесуального законодавства [Текст] / В. С. Щербина // Судова практика. – 2011. – № 3. – С. 24–29.
2. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
3. Труднощі цифрового доказування // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.news-on.com.ua/novyny-hromadskosti/2056-trydnoshi-cifrovogo-dokazyvannia.html>.
4. Судова практика з питань господарського права [Текст] / упоряд.: В. І. Борисова [та ін.]. – Х. : Право, 2012. – 432 с.
5. Степанова Т. В. Свідки як засоби доказування у господарському процесі України [Текст] / Т. В. Степанова // Вісник господарського судочинства. – 2003. – №1. – С. 168-171.
6. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.